

УДК 342.5 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2023.21.30>

Корнієнко М.В.

*доктор юридичних наук, професор,
проректор*

*Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-6420-6169*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми та її актуальність.

Стаття 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки визначає найважливішими функціями держави та справою всього Українського народу. Серед органів державної влади чільним серед таких органів є Служба Безпеки України (надалі - СБУ), на що безпосередньо вказує Закон України «Про Службу Безпеки України», ст. 1 якого визнає її державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України.

За період незалежного буття української державності були розроблено та впроваджено чотири Стратегії національної безпеки України у відповідних редакціях, які трансформували діяльність органів державної влади, що забезпечують національну безпеку. Кожна редакція наведеного стратегічного документу у даній сфері є відповідним відображенням реакції державного механізму на відповідні геополітичні обставини внутрішнього та зовнішнього походження. Безумовно наведене безпосередньо торкнулося й адміністративно-правового статусу СБУ, як сукупності повноважень, функціональної спрямованості відповідної діяльності, місця та ролі в структурі органів публічної влади, кола прав та обов'язків, що структурують правосуб'єктність такого органу від моменту її виникнення до припинення [1, с. 429].

Обрання Україною євроінтеграційного курсу та курсу на входження до складу Орга-

нізації Північноатлантичного договору поставило перед СБУ нові завдання. Події геополітичного характеру, коли України опинилася на межі зіткнення інтересів цивілізованого та ідеологічного світу, результатом чого стала агресія проти державності нашої країни та незалежності нашого народу з подальшою її інтенсифікацією, справили відповідний вплив на діяльність СБУ, на складові її адміністративно-правового статусу.

Саме тому постало питання дослідження проблем, пов'язаних з окресленням адміністративно-правових засад діяльності СБУ в умовах геополітичних реалій сучасності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Адміністративно-правовий статус та адміністративно-правові засади діяльності СБУ були предметом дослідження низки дослідників під кутом загальної чи спеціальної правосуб'єктності цього органу державної влади. Зокрема, в числі робіт, як присвячені характеристиці загальної правосуб'єктності СБУ необхідно відзначити дослідження: теорії та практики правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБУ (А.М. Благодарний, М.С. Романов, М.П. Стрельбицький, Л.М. Стрельбицька, С.В. Суслін) [2], адміністративної діяльності даного органу у контексті розгляду її в якості основи для забезпечення критичної інфраструктури держави (І.І. Осипчук) [3], місця адміністративно-правових юридичних фактів в діяльності СБУ (С.Л. Саржан) [4], характерних рис адміністративної діяльно-

сті Служби Безпеки України та напрямків її покращення (В.Ф. Пузирний) [5], принципів та характерних ознак адміністративної діяльності підрозділів цього державного органу (М.М. Карпенко) [6], методів адміністративної діяльності СБУ (М.В. Грек) [7].

Серед дослідників адміністративно-правових засад спеціальної правосуб'єктності Служби Безпеки України, зокрема у розрізі предмету даного дослідження, може бути виокремлено такі роботи: В.В. Аброськіна щодо взаємодії з Національною поліцією України в умовах антитерористичної операції [8], О.М. Рєзнік, Н.С. Андрійченко стосовно особливостей адміністративно-правового статусу СБУ як суб'єкта захисту фінансової системи держави [9], О.І. Безпалової, К.О. Чишко, А.С. Бахаєва, В.С. Макаренко в частині співпраці з Національною поліцією України в умовах воєнного стану [10], М.В. Корнієнко, О.В. Ковальової, Ю.В. Павлютіна з приводу взаємодії з громадськими організаціями у площині забезпечення національної безпеки України [11], М.М. Швайки та М.В. Корнієнко щодо забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану [12], [13].

Безумовно, такий масив наукових праць у сфері дослідження адміністративно-правового статусу СБУ та адміністративно-правових засад діяльності цього органу державної влади з огляду на геополітичні реалії сучасного буття українського суспільства свідчить про звернення уваги наукової спільноти на відповідні проблеми, однак залишає поле для подальшого наукового пошуку, що опосередковує викладення наступних міркувань з цього приводу.

Метою даної статті є вивчення сутності адміністративно-правових засад діяльності СБУ в умовах геополітичних реалій сучасності, в яких знаходиться держава Україна та її народ.

Виклад основного матеріалу. З урахуванням висловленої дефініції щодо сприйняття СБУ в якості державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями,

який забезпечує державну безпеку України, необхідно визначити визначальну мету її діяльності – забезпечення державної безпеки.

Усталеним підходом, який цілком підтриманий у даному дослідженні, є характеристика адміністративно-правових засад діяльності того чи іншого суб'єкта публічної влади як сукупності теоретико-методологічних, нормативно-правових та практичних аспектів їх діяльності, що включає, зокрема, також і висвітлення сутності та змісту їх адміністративно-правового статусу [14].

До правової бази, що формує нормативно-правову основу діяльності зазначеного органу необхідно віднести, окрім Конституції України та Закону України «Про Службу Безпеки України» необхідно віднести Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про боротьбу з тероризмом», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про розвідку», «Про національну безпеку України», «Про державну таємницю», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний процесуальний кодекс України та деякі інші.

Оскільки згідно ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» до сил безпеки належать відповідні правоохоронні та інші органи, на які покладено функції із забезпечення національної безпеки України, то СБУ за своїм функціоналом, окресленим вище відноситься саме до цієї групи сектору безпеки і оборони.

У контексті визначеної головної мети діяльності цього державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями значущим нормативно-правовим актом, який окреслює основні напрями його функціоналу є Стратегія національної безпеки України. Стратегія національної безпеки України є фактично документом стратегічного планування заходів, які є реакцією механізму державного управління на актуальні загрози національній безпеці України, визначає цілі

завдання та інструменти з реалізації таких заходів.

Еволюція наведеного механізму захисту національних інтересів від виниклих загроз може бути простеженою за наслідками аналізу змісту чотирьох Стратегій національної безпеки України, які були затверджені на теренах України. Стратегія національної безпеки України 2007 року започаткувала поступальний рух українського суспільства на шляху до інтеграції у міжнародну спільноту у даній сфері і містить чотири розділи, найбільш змістовними з яких є «Принципи забезпечення національної єдності та захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз», «Стратегічні цілі, пріоритети та завдання політики національної безпеки» та «Механізми реалізації державної політики національної безпеки». В межах даної стратегії реалізовані заходи з формування механізму із забезпечення прав та свобод людини, розвитку громадянського суспільства через доручення його інституцій до контролю за правоохоронними органами, забезпечення економічної безпеки, релевантного реформування сектора безпеки.

Стратегія національної безпеки України 2015 року стала відповіддю на гібридну агресію та тиск РФ проти конституційних основ нашої держави і включила вже п'ять розділів, серед яких найбільш значимими є «Цілі Стратегії національної безпеки України», «Актуальні загрози національній безпеці України», «Основні напрями державної політики національної безпеки України». Визначальними цілями цієї стратегії є: 1) мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; 2) утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітар-

ного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО. Це сприяло серед напрямів реалізації стратегії виділення: відновлення територіальної цілісності; оптимізація та реформування сектору безпеки і оборони, у тому числі підрозділів СБУ; оновлення антикорупційної політики; забезпечення економічної, енергетичної, екологічної, інформаційної безпеки та безпеки критичної інфраструктури.

Стратегія національної безпеки України 2020 року стала відповіддю на потреби міжнародної спільноти та безпосередньо українського суспільства у реалізації міжнародних стандартів щодо захисту прав та свобод людини, а також на захисті інтересів держави Україна щодо існування в якості незалежної суверенної країни, що наділена відповідними атрибутами державності, серед яких народ та територія є визначальними. Дана стратегія включила шість розділів, які були доволі деталізованими, зокрема «Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки», «Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов», «Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки», «Напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони», «Ресурси, необхідні для реалізації Стратегії». Серед напрямів забезпечення національної безпеки стратегією пропонуються заходи в межах сфери зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави. Зокрема, у межах першої Україна бере на себе зобов'язання приймати участь у зміцненні міжнародного порядку у низці сфер (проти дія тероризму, розповсюдженні зброї масового ураження, міжнародній злочинності, наркоторгівлі, торгівлі людьми, політичному та релігійному

екстремізму, нелегальній міграції, кіберзагрозам, негативним наслідкам зміни клімату, а також попередження та подолання наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру), а також в глобалізаційних процесах у площині існування Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору, здійснювати попередження проявів сепаратизму, тероризму, екстремізму, протидіяти розвідувально-підривній діяльності тощо. У внутрішньополітичній діяльності пропонуються заходи з утвердження конституційного принципу верховенства права, рівності усіх перед законом, формування національної системи стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, створення ефективної системи безпеки та стійкості критичної інфраструктури, заснованої на чіткому розподілі відповідальності її суб'єктів та державно-приватному партнерстві, реалізації цифрової трансформації та заходів із кібербезпеки, забезпечення економічної та екологічної безпеки.

І, нарешті, Стратегія національної безпеки України 2021 року, яка була затверджена Президентом України безпосередньо перед широкомасштабною агресією РФ 16 лютого 2022 року стала більш визначним документом саме зі стратегічного планування відповідних заходів до 2025 року. Серед завдань, визначених даною стратегією у контексті предмету цього дослідження необхідно відзначити: формування системи протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам різного генезу; забезпечення державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, оборонного, економічного і науково-технічного потенціалу, економічної безпеки, об'єктів критичної інфраструктури від впливу суб'єктів розвідувально-підривної діяльності; забезпечення дієвості контррозвідувального режиму в державі, усунення або локалізація причин та умов, що призводять до розвідувальної, терористичної, диверсійної та іншої діяльності суб'єктів розвідувально-підривної діяльності;

системна протидія економічному тероризму як суспільно небезпечній діяльності, спрямованій на дестабілізацію та/або завдання іншої шкоди економіці з метою досягнення політичних цілей, економічної вигоди; інтенсифікація боротьби з тероризмом та організованою злочинністю, протидія руйнуванню державного апарату та місцевого самоврядування у зв'язку з поширенням системної корупції в державних органах; завершення створення, подальший розвиток і посилення спроможності національної системи кібербезпеки, оптимізація координації її суб'єктів з метою ефективної протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі; активізація протидії спеціальним інформаційним операціям, спрямованим на повалення (зміну) конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, загострення суспільно-політичної ситуації в державі, підрив обороноздатності, та іншим проявам протиправної діяльності на шкоду інтересам України; попередження, виявлення та припинення злочинів проти основ національної безпеки, миру і безпеки людства, розповсюдження зброї масового ураження й інших злочинів, які становлять загрозу державній безпеці України, а також забезпечення безпеки державної таємниці та службової інформації; упровадження гармонізованих зі стандартами безпеки НАТО та ЄС механізмів функціонування системи забезпечення безпеки; удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування системи забезпечення державної безпеки, організаційних засад діяльності суб'єктів забезпечення державної безпеки, їх координації та взаємодії; упровадження дієвих механізмів взаємодії суб'єктів забезпечення державної безпеки із громадянським суспільством, зміцнення демократичного цивільного контролю і нагляду за діяльністю суб'єктів забезпечення державної безпеки. Тобто остання редакція стратегії проектує сукупність заходів стратегічного характеру на, перш за все, площину назрілих загроз існуванню української державності з огляду

на гібридний характер дії країни-сусіда через зовнішньополітичні та внутрішньополітичні конструкції деструктивного соціального та соціально-економічного генезу.

У наукових дослідженнях генезу наявних редакцій Стратегії національної безпеки України виокремлено такі позитивні риси цього процесу: 1) спрямованість на основні атрибути цивілізованого суспільства (забезпечення прав та свобод людини в рамках впровадження відповідних міжнародних стандартів, утвердження державного суверенітету та територіальної цілісності, національної єдності на основі демократичного поступу суспільства і держави); 2) формування сектору безпеки і оборони у взаємозв'язку з інститути громадянського суспільства; 3) позитивну динаміку з формування ефективної у всіх аспектах системи управління національною безпекою [15, с. 158]. При цьому слушним висновком є думка автора, за якою спрямованість наведених заходів у сучасному суспільстві опосередковується визначальних фактором – забезпеченням економічної безпеки, що є передумовою до формування національного добробуту та добробуту пересічного українця.

Звідси впливає попередній висновок, що в умовах тривалої гібридної, яка з кожним роком насичувалася ознаками відкритої, агресії заходи забезпечення національної безпеки України в проспективному аспекті отримали забарвлення корелятивних змін, де на перше місце вийшли інтереси української державності поряд зі створенням системи повноцінного захисту прав та свобод людини з огляду на міжнародні стандарти правотворчої та правозастосовної діяльності. Безумовно викладені тенденції безпосередньо відобразилися й на адміністративно-правовому статусі СБУ та відповідних адміністративно-правових засадах діяльності цього правоохоронного органу.

Вивчення адміністративно-правових засад діяльності СБУ в сучасних умовах, особливо обтяжених введенням правового режиму воєнного стану, свідчить про наступне. Пропонується, зокрема, удосконалення правового

регулювання цих питань в наведених умовах аж до відповідної кодифікації норм у сфері забезпечення національної безпеки і оборони шляхом вилучення відповідних нормативних приписів із викладених вище нормативно-правових актів [16, с. 301]. З такою позицією важко погодитись з огляду на спеціально функціональний зміст відповідних нормативно-правових актів, що містять норми із забезпечення національної безпеки у світлі відповідної діяльності відповідних органів, зокрема СБУ.

Такою, що заслуговує на підтримку, є точка зору, за якою серед завдань СБУ у сучасних умовах вирізняються заходи із протидії, перш за все, загрозам терористичного характеру публічним та приватним інтересам у складі національних інтересів, з превалюванням факторів зовнішньополітичного походження [17, с. 73].

Безумовно, червоною лінією у функціоналі СБУ в умовах всесвітньої економічної та фінансової глобалізації, а також формування фундаменту всієї національної безпеки через створення ресурсної бази функціонування відповідних гілок державної влади є проведення заходів із захисту фінансової системи держави в числі яких: діяльність в межах загального функціоналу цього органу; здійснення контррозвідувальної діяльності з метою виявлення певного роду загроз у фінансовій сфері; розслідування фінансових правопорушень; проведення оперативно-розшукових заходів у цій сфері; реалізація спеціального функціоналу через відповідні спеціальні підрозділи [9, с. 159-160].

Продовженням вказаного напрямку роботи СБУ в умовах сьогодення є діяльність з протидії функціонуванню транснаціональних організованих злочинних угруповань, що завдає шкоди економічним інтересам держави. З наведених обставин раціональною є думка щодо впровадження застосування ризико-орієнтованого підходу у реалізації подібних заходів, що опосередковано створить умови для економії та раціональної рекогносци-

ровки сил і засобів відповідних підрозділів, напрацюванню методів з протидії зазначеним протиправним діям, оперуванню значними масивами інформації різного роду, раціоналізації відповідного нормативно-правового підґрунтя у цій сфері правосуб'єктності СБУ [18, с. 221-222].

В межах взаємодії з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони в умовах стану слушним є виділення таких заходів як: 1) здійснення управлінської діяльності шляхом координації відповідних дій в змісті реалізації правоохоронної функції держави із запобігання, реагування та припинення терористичних актів й їх наслідків; 2) диференціація подібної взаємодії у функціональній та територіальній площині; 3) реалізація змісту подібної взаємодії через створені координаційні центри у поєднанні з діяльністю відповідних спеціальних структурних підрозділів вказаних правоохоронних органів [10, с. 75-76].

В умовах запровадження міжнародних стандартів із захисту прав та свобод людини значимою є діяльність СБУ із реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян через здійснення адміністративно-запобіжних та попереджувальних заходів, заходів адміністративного припинення, реалізацію адміністративно-юрисдикційної практики у взаємодії із інститутами громадянського суспільства, що отримало відповідне теоретичне підґрунтя [12, с. 285-286].

Останнє безпосередньо кореспондується зі змістом Стратегії національної безпеки України, де визначальною засадою адміністративно-правового забезпечення діяльності СБУ є реформування відповідного нормативно-правового підґрунтя, зокрема через його уніфікацію, оптимізацію з урахуванням імплементації найкращих здобутків у цій сфері інших країн, передусім Європейського союзу та Організації Північноатлантичного договору, а також відповідної систематизації вказаних норм, що також підтримано у літературі [19, с. 78]. Причому пріоритетною сфе-

рою у змісті правосуб'єктності даного органу, з урахуванням наявних нормативно-правових приписів в умовах правового режиму воєнного стану є безпосередньо протидія протиправним проявам терористичного характеру, що посягають на державний суверенітет та територіальну цілісність.

З урахуванням викладених положень Стратегії національної безпеки України пріоритетним напрямком адміністративно-правового забезпечення діяльності СБУ в сучасних умовах є розвиток кадрового потенціалу через формування особистісного компоненту адміністративно-правової концепції воєнного стану, що забезпечується формування комплексу прав та обов'язків посадових осіб СБУ, у тому числі конструкції юридичної відповідальності [20, с. 202-203]. Водночас, у розрізі наведеного, висловлюються пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового статусу працівника правоохоронного органу в умовах воєнного стану шляхом оптимізації його особливих повноважень задля забезпечення особистої безпеки, використання технічних засобів та інформаційних, телекомунікаційних систем та деяких інших повноважень [21, с. 94-95]. Така позиція може бути підтримана із внесенням відповідних змін до Закону України «Про Національну поліцію», що кореспондується зі ст. 26 Закону України «Про Службу безпеки України». До того ж у контексті висловленого вагомою є соціально-правова підтримка зазначеної категорії осіб, що створює передумови до формування авторитету відповідної професії та стимулювання до належного виконання службових обов'язків [22, с. 60].

Витребуваним часом інформаційного суспільства є пропозиція максимальної цифровізації низки процесів в діяльності СБУ [23, с. 127], зокрема діловодства, організаційно-аналітичного супроводження, що викликає потребу в оптимізації процесів внутрішньої та зовнішньої інформаційної взаємодії, зокрема через впровадження єдиного інтерфейсу, який поєднував би всі платформи в межах діджиталі-

лізації відповідних складових правосуб'єктності даного органу державної влади.

Вочевидь, з позиції формування громадянського суспільства не можна оминати таку складову організаційного та адміністративно-правового підґрунтя діяльності СБУ, як органу державної влади спеціального призначення з правоохоронними функціями у сфері забезпечення державної безпеки, як взаємодія з інститутами громадянського суспільства, що свідчить про впровадження демократичних інститутів у всі сфери життя держави, що підтримано у наукових напрацюваннях [11, с. 154-155].

Висновки. Підводячи підсумки викладеному необхідно висловити такі міркування. Дослідження адміністративно-правових засад діяльності СБУ в умовах геополітичних реалій сучасності було проведено у площині комплексного підходу до цього поняття, що уособлює в собі цілий ряд аспектів правосуб'єктності даного органу державної влади, серед яких мета, функціонал, повноваження та інші складові його адміністративно-правового статусу.

Оскільки метою діяльності СБУ є забезпечення національної безпеки, то зміст роботи в певній мірі спроектовано через нормативно-правову базу її функціонування на еволюцію Стратегії національної безпеки України у її формальному та змістовному наповненні. Це надало можливість виділити основні параметри формування механізму забезпечення національної безпеки на системному рівні, серед яких зміст, направленість, кількісні та якісні показники загрози зовнішнього та внутрішнього характеру, а також геополітична спрямованість глобального розвитку українського суспільства у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Серед визначальних рис такого генезу стратегічного планування забезпечення національної безпеки підтримано: спрямованість на основні атрибути цивілізованого суспільства; формування сектору безпеки і оборони у взаємозв'язку з інститутами громадянського суспільства; позитивну динаміку з формування ефективної у всіх аспектах системи управління національною безпекою.

Серед тенденцій, які простежуються у розвитку забезпечення національної безпеки в Україні відзначено корелятивні наявним ознакам агресії гібридного, останнім часом відкритого, характеру зміни, де на перше місце вийшли інтереси української державності поряд зі створенням системи повноцінного захисту прав та свобод людини з огляду на міжнародні стандарти правотворчої та правозастосовної діяльності.

Зазначене сприяє формуванню адміністративно-правових засад діяльності СБУ у подібних умовах, що передбачають: 1) формування спеціально-нормативного підґрунтя для реалізації функціоналу цього органу, у тому числі в межах дії правового режиму воєнного стану, зокрема шляхом імплементації найкращих здобутків у цій сфері інших країн, передусім Європейського союзу та Організації Північноатлантичного договору; 2) вжиття заходів з протидії загрозам терористичного характеру публічним та приватним інтересам у складі національних інтересів, з превалюванням факторів зовнішньополітичного походження; 3) позиціонування діяльності СБУ серед органів із забезпечення фінансової та економічної безпеки в межах загроз зовнішнього походження; 4) формування ефективної структури та якісного кадрового забезпечення; 5) створення механізму взаємодії з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони; 6) впровадження інноваційних методів реалізації адміністративно-правової правосуб'єктності на прикладі ризико-орієнтованого підходу; 7) реалізацію адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян через здійснення відповідних заходів; 8) діджиталізацію діловодства, організаційно-аналітичного супроводження та інших складових правосуб'єктності; 9) взаємодію з інститутами громадянського суспільства, що свідчить про впровадження демократичних інститутів у сферу забезпечення національної безпеки.

Наведене ніяким чином не спростовує перспективність дослідження адміністративно-правових засад діяльності Служби безпеки України в умовах геополітичних реалій сучасності, а навпаки підсилює теоретичне підґрунтя для подальших наукових розвідок.

Анотація

Метою даної статті є визначення адміністративно-правових засад діяльності Служби безпеки України в умовах геополітичних реалій сьогодення у площині подолання наявних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Досліджено еволюцію Стратегії національної безпеки України у її формальному та змістовному наповненні в якості передумови до відповідної діяльності СБУ. Виділено основні параметри формування механізму забезпечення національної безпеки на системному рівні, серед яких зміст, направленість, кількісні та якісні показники загрози зовнішнього та внутрішнього характеру, а також геополітична спрямованість глобального розвитку українського суспільства у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Серед визначальних рис такого генезу стратегічного планування забезпечення національної безпеки підтримано: спрямованість на основні атрибути цивілізованого суспільства; формування сектору безпеки і оборони у взаємозв'язку з інститутами громадянського суспільства; позитивну динаміку з формування ефективної у всіх аспектах системи управління національною безпекою.

Серед тенденцій, які простежуються у розвитку забезпечення національної безпеки в Україні відзначено корелятивні наявним ознакам агресії гібридного, останнім часом відкритого, характеру зміни, де на перше місце вийшли інтереси української державності поряд зі створенням системи повноцінного захисту прав та свобод людини з огляду на міжнародні стандарти правотворчої та правозастосовної діяльності.

В числі адміністративно-правових засад діяльності СБУ в сучасних умовах відзначено заходи, що передбачають: формування спеціально-нормативного підґрунтя для реалізації функціоналу цього органу, у тому числі в межах дії правового режиму воєнного стану, зокрема шляхом імплементації найкращих здобутків у цій сфері інших країн, передусім Європейського союзу та Організації Північноатлантичного договору; вжиття заходів з протидії загрозам терористичного характеру публічним та приватним інтересам у складі національних інтересів, з превалюванням факторів зовнішньополітичного походження; позиціонування діяльності СБУ серед органів із забезпечення фінансової та економічної безпеки в межах загроз зовнішнього походження; формування ефективної структури та якісного кадрового забезпечення; створення механізму взаємодії з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони; впровадження інноваційних методів реалізації адміністративно-правової правосуб'єктності на прикладі ризико-орієнтованого підходу; реалізацію адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян через здійснення відповідних заходів; діджиталізацію діловодства, організаційно-аналітичного супроводження та інших складових правосуб'єктності; взаємодію з інститутами громадянського суспільства, що свідчить про впровадження демократичних інститутів у сферу забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: національна безпека, державний суверенітет, територіальна цілісність, адміністративно-правові засади, Служба безпеки України, адміністративне право, завдання, функції, повноваження, відповідальність, взаємодія.

Korniienko M.V. Administrative and legal principles of the security service of Ukraine in the context of geopolitical realities

The purpose of this article is to define the administrative and legal framework for the activities of the Security Service of Ukraine in the current geopolitical realities in terms of overcoming existing internal and external threats.

The author examines the evolution of the National Security Strategy of Ukraine in its formal and substantive content as a prerequisite for the relevant activities of the SSU. The main parameters of the formation of the mechanism for ensuring national security at the systemic level are highlighted,

including the content, focus, quantitative and qualitative indicators of external and internal threats, as well as the geopolitical orientation of the global development of Ukrainian society in the short and long term.

Among the defining features of such a genesis of strategic planning of national security are: focus on the basic attributes of a civilised society; formation of the security and defence sector in conjunction with civil society institutions; positive dynamics in the formation of an effective national security management system in all aspects.

Among the trends observed in the development of national security in Ukraine are changes correlated with the existing signs of hybrid, recently open, aggression, where the interests of Ukrainian statehood have come to the fore, along with the creation of a system of full protection of human rights and freedoms in accordance with international standards of law-making and law enforcement.

Among the administrative and legal ambushes of the activities of the SSU, current minds include the following steps: the formation of a special regulatory framework for the implementation of the functions of this body, including within the framework of the legal regime in the military camp, with the aim of implementing the greatest incomes in this sphere of other countries, transfer of the European Union and Organization to the Atlantic-Atlantic Treaty; approaching counteracting threats of a terrorist nature to public and private interests in the context of national interests, with the prevailing factors of foreign political action; positioning of SSU activities among bodies for ensuring financial and economic security within the limits of threats of external origin; formation of an effective structure and high-quality personnel support; creation of a mechanism of interaction with other subjects of the security and defense sector; implementation of innovative methods of implementation of administrative and legal legal personality based on the example of a risk-oriented approach; implementation of the administrative-legal mechanism for ensuring the rights and freedoms of citizens through the implementation of appropriate measures; digitalization of record keeping, organizational and analytical support and other components of legal personality; interaction with institutions of civil society, which indicates the introduction of democratic institutions into the sphere of ensuring national security.

Key words: national security, state sovereignty, territorial integrity, administrative and legal framework, the Security Service of Ukraine, administrative law, tasks, functions, powers, responsibility, interaction.

Список використаної літератури:

1. Руденко М.М. Адміністративно-правовий статус Міністерства внутрішніх справ України в системі забезпечення організації та діяльності Міністерства внутрішніх справ України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 428-430.
2. Благодарний А.М., Романов М.С., Стрельбицький М.П., Стрельбицька Л.М., Суслін С.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів Служби безпеки України : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 180 с.
3. Осипчук І.І. Адміністративна діяльність Служби безпеки України як основа забезпечення критичної інфраструктури. *Право і безпека*. 2020. № 3(78). С. 32-37.
4. Саржан С.Л. Адміністративно-правові юридичні факти в діяльності СБУ. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2014. № 1. С. 234-244.
5. Пузирний В.Ф. Адміністративна діяльність Служби безпеки України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 121-123.
6. Карпенко М.М. Адміністративна діяльність підрозділів Служби безпеки України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1(64). С. 111-121.

7. Грек М.В. Методи адміністративної діяльності Служби безпеки України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2012. № 25. С. 233-241.
8. Аброськін В.В. Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції. Автореф. дис. ... канд. юр. наук. Харків, 2018. 27 с.
9. Рєзнік О.М., Андрійченко Н.С. Специфіка адміністративно-правового статусу СБУ як суб'єкта захисту фінансової системи держави. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 3. С. 156-160.
10. Безпалова О.І., Чишко К.О., Бахаєва А.С., Макаренко В.С. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022. 105 с.
11. Korniienko M.V., Kovalova O.V., Pavliutin Y.V. The role of public organizations in ensuring national security of Ukraine. *Cuestiones Políticas Esta revista fue editada en formato digital por el Fondo Editorial Serbiluz, Universidad del Zulia*. Maracaibo-Venezuela Vol. 37, № 65 (julio-diciembre) 2020, 136–155.
12. Швайка М.М. Місце і значення Служби безпеки України в реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 282-286.
13. Корнієнко М.В. Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 27–31.
14. Кириченко Ю.М. Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Автореф. дис. ... докт. юр. наук. Харків, 2019. 44 с.
15. Шевченко О.А. Еволюція стратегій національної безпеки України протягом років незалежності крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Серія Право. Випуск 65. С. 152-159.
16. Степановський В.С. Діяльність Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 298-302.
17. Каглинський О.Є. Правові засади діяльності Служби безпеки України як суб'єкта сфери безпеки і оборони. *Нове українське право*. 2022. Вип. 3. С. 68-74.
18. Хороновський О.І. Модель застосування ризик-орієнтованого підходу у протидії Службою безпеки України діяльності транснаціональних організованих злочинних угруповань на шкоду економічним інтересам держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Випуск 3. С. 217-224.
19. Бережной С.М. Особливості правових засад діяльності Служби безпеки України із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Випуск 3. С. 73-80.
20. Коваль В.П. Адміністративно-правовий статус військовослужбовців в Україні в умовах правового режиму воєнного стану. Дис. ... докт. філ. у зі спец. 081 Право. Харків, 2021. 225 с.
21. Гудима О.О. Деякі особливості адміністративно-правового регулювання статусу працівника правоохоронного органу в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 5. С. 91-95.
22. Колотік А.С. Особливості соціального забезпечення поліцейських як важливої гарантії їх службово-трудової діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Випуск 3. С. 51-61.
23. Горб В.В. Актуальні питання інформаційної взаємодії Служби безпеки України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Випуск 3. С. 123-128.